

**The Prevention of deviant behavior from cyberbullying victimization among youths
A case study: The Secondary School in Samutprakan¹**

Kanog-on Janyamete²
Kantita Sripa³

Received: May 4, 2020

Revised: May 18, 2020

Accepted: May 26, 2020

Abstract

The purpose of the present research was to search the prevention of deviant behavior from cyberbullying victimization among youths. The sample of quantitative research used 400 students, ages 12 to 18 years old by Stratified Sampling from 13 secondary schools in Samutprakan. Instruments in this study were questionnaires by Simple Random Sampling. The results of this study found: cyberbullying victimization and deviant behavior had significant moderate positive correlation positive at the 0.05 level ($r=0.494$, $Sig.=0.000$). And the qualitative research was collected by semi - structured interview method from 17 key informants that consisting of 10 students with social deviant behaviors and who have been accused of cyberbullying, 5 teachers and 2 psychologists. Then researcher was able to summarize ways to prevent deviant behavior into 3 levels 1) The primary level was the creation of mental immunity for children and youth by family and school. 2) The secondary level was to give advice and counseling to children and youth by family, school and friends and 3) The Third level was to participate in solving problems of children and youth by family, school, friends and psychologist. The cause was usually due to the private issues of children in the group or school students known. Children and youth were usually thought that commonly seen so they lacked awareness of the problem. The impact of cyberbullying was ignorance of the rights of themselves and others. Including strengthening mental health of children and youth when they faced with cyberbullying.

Keywords: deviant behavior, cyberbullying, youth

¹ Thesis for The Degree of The Master of Arts (Criminology and Law Enforcement Program), Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy.

² Graduate Student, Master Degree in Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy,
E-mail : as_aster@hotmail.com

³ Assistance Professor at Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

แนวทางการป้องกันพฤติกรรมการเบี่ยงเบนทางสังคมของวัยรุ่น จากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ¹

กนกอร จันยมิตรี²

กัญญ์ฐิตา ศรีภา³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ อายุ 12 – 18 ปี โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจำนวน 13 โรงเรียน จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มอย่างง่ายภายในกลุ่ม และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแบบเจาะจงโดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 17 คน ประกอบด้วยเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมและเคยถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์จำนวน 10 คน อาจารย์จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักจิตวิทยาจำนวน 2 คน ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความสัมพันธ์ของระดับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.494$, Sig.=0.000) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า เด็กนักเรียนที่ถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม แต่พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของปัญหาและปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม เป็นต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เป็น 3 ระดับ คือ 1) ชั้นปฐมภูมิ คือผู้ปกครองและอาจารย์สร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ เป็นการปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสม 2) ชั้นทุติยภูมิ คือผู้ปกครอง อาจารย์และเพื่อนให้คำแนะนำคำปรึกษาเมื่อเด็กถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และ 3) ชั้นตติยภูมิ คือการบูรณาการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเมื่อพบว่าการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชน ซึ่งสาเหตุการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มักมาจากเรื่องส่วนตัวของเด็กในกลุ่มหรือเด็กนักเรียนที่รู้จักกัน เด็กมักมองว่าเป็นเรื่องที่กลั่นแกล้งกันในกลุ่มเพื่อนและพบเห็นได้ทั่วไป ทำให้เด็กและเยาวชนขาดการรับรู้สภาพปัญหา ผลกระทบจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และการไม่รู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น ข้อเสนอแนะคือผู้ปกครองและครูอาจารย์ควรมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจและการรับรู้ของเด็กและเยาวชนถึงสิทธิของตนเอง รวมถึงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจของเด็กและเยาวชนเมื่อถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

คำสำคัญ: พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ วัยรุ่น

¹ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาอาชีวศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย) คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอาชีวศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อีเมล: as_aster@hotmail.com

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

บทนำ

การใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่บนอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมของอาชญากรมีความก้าวหน้าและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รวมถึงการรู้ไม่เท่าทันของเหยื่อทางอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ทำให้ความเสียหายแพร่กระจายได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ประเภทหนึ่งที่ไม่ได้ถูกรายงานมากนัก คือ การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ หรือ Cyberbullying แต่กลับถูกพูดถึงอย่างมากจากเหตุการณ์ฆ่าตัวตายจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ของ Megan Meier เมื่อปี พ.ศ. 2550 ทำให้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เป็นปัญหาระดับโลก เนื่องจากเป็นปัญหาการกลั่นแกล้งประเภทหนึ่ง ที่กระทบต่อการใช้ชีวิตของเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่ทั่วโลก มีการประมาณการว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรที่เป็นผู้ใหญ่เคยตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และเป็นที่น่าประหลาดใจว่า 1 ใน 3 ของจำนวนเด็กและวัยรุ่นเคยตกเป็นเหยื่อของการคุกคามทางไซเบอร์ในสังคมออนไลน์ (Woda, 2015) ทำให้ปัจจุบันหลายประเทศเห็นความสำคัญของปัญหาการถูกกลั่นแกล้ง การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกัน เช่น แคนาดา สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสามารถรับสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย จึงทำให้ยากที่เด็กจะคัดกรองหรือแยกแยะเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมออกจากกันได้ ถึงแม้สื่ออินเทอร์เน็ตจะมีข้อดี แต่ก็มีหลายข้อที่น่ากังวลเช่นกัน เพราะการเปิดรับสื่อที่ไม่เหมาะสมย่อมไม่ส่งผลดีต่อสติปัญญาและวุฒิภาวะทางอารมณ์ได้ โดยมีข้อมูลการวิจัยชิ้นต้นเรื่อง ความสุข และปัจจัยเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ในระดับชั้น ม.1-3 ปี 2560 ของภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ร้อยละ 45 เด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์อย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งมากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่นถึง 4 เท่า และผลที่ตามมาเมื่อเด็กถูกกลั่นแกล้งและไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูง ก็จะมีอาการโดดเดี่ยว แยกตัวออกจากสังคม เริ่มไม่อยากไปโรงเรียน โดดเรียนหนีเรียน ขาดสมาธิ ผลการเรียนตกลง มีอาการซึมเศร้า ใช้สารเสพติด และอาจถึงขั้นทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตายได้ ดังเช่นที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ประเทศทางยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งมีอัตราการฆ่าตัวตายจากการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์เพิ่มขึ้น จนปัจจุบันมีการพัฒนาการถึงขั้นตราเป็นกฎหมาย และมีการประมาณการว่าประเทศไทยไต่ระดับการรังแกกันบนโลกออนไลน์ไปสู่อันดับ 5 ของโลก (MGR Online, 2018)

อย่างไรก็ตามมีข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยของ Vinijnaiyapak (2017) จากศูนย์สำรวจความคิดเห็นของนิด้าโพล เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “ทัศนคติของเด็กและเยาวชนไทยต่อพฤติกรรม การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้ยิน และไม่ทราบความหมายของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ อีกทั้งมีประเด็นที่น่าสังเกตคือกลุ่มตัวอย่างระบุว่า Cyberbullying เป็นเรื่องปกติในสังคมของเด็กในวัยนี้ และระบุว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกบนพื้นที่ส่วนบุคคลที่สามารถทำได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมาย หรือผลกระทบใด ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่ากังวลว่าแท้จริงแล้วเด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ได้รับผลกระทบหรือไม่ ครูอาจารย์หรือผู้ปกครองตระหนักว่าปัญหาดังกล่าวอาจเป็นปัญหา

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำหรือไม่ การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมแสดงออกต่าง ๆ ของเด็กหรือไม่ หรือปัญหานี้ไม่ถูกสนใจมากเท่าที่ควร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งแสดงให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เป็นภัยร้ายต่อจิตใจหรือต่อชีวิตของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นภัยใกล้ตัวกว่าที่คิด ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนของประเทศไทยที่กำลังเผชิญหน้ากับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งรังแก ได้รับผลกระทบต่อจิตใจ มีพฤติกรรมก้าวร้าว ความเครียด ซึมเศร้า หนีเรียน และนำไปสู่การคิดสั้นฆ่าตัวตายได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เพื่อค้นหาแนวทางในการป้องกันการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของวัยรุ่นจากการถูกลั่นแกล้งในพื้นที่ไซเบอร์ โดยทำการศึกษาในสถานศึกษาของจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ในเขตจังหวัดปริมณฑล พ.ศ.2559 พบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์จำนวน 61,6916 คน ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 1,150,225 คน และผู้มีโทรศัพท์มือถือจำนวน 1,778,450 คน จากจำนวนประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,934,271 คน (National Statistical Office, 2018) ซึ่งเป็นจำนวนสูงที่สุดในเขตปริมณฑล และมีรายงานสถิติคดีปี พ.ศ.2557 ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสถานแรกรับจังหวัดสมุทรปราการหน่วยงานเฉลี่ยต่อ 144 คนต่อวัน (Department of Juvenile Observation and Protection, 2014) ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในเขตปริมณฑลเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจลักษณะของการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนในสถานศึกษาเหล่านั้นก่อนการค้นหาแนวทางในการป้องกันปัญหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสถานการณ์ของสถานศึกษา งานวิจัยนี้จึงเริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะต่าง ๆ ของกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ที่สัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนในลักษณะต่าง ๆ จากนั้นใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) เพื่อให้ได้ค้นพบเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันปัญหาที่สอดคล้องกับลักษณะของการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และสอดคล้องกับสถานการณ์ของการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อค้นหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวความคิดเกี่ยวกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

จากการศึกษาแนวคิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) หมายถึง การจงใจรังแกเหยื่อซ้ำ ๆ หรือต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยประทุษร้ายบนโลกออนไลน์ โดยมีเจตนาให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทั้งบนโลกออนไลน์และชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่โดนกลั่นแกล้งรังแกโดยเพื่อนนักเรียน ซึ่งอาจส่งผลร้ายแรงต่อจิตใจ สุขภาพ และการเรียนของเด็ก มากกว่าการถูกลั่นแกล้งแบบเผชิญหน้าที่โรงเรียน รูปแบบของการกลั่นแกล้งรังแกชนิดนี้ยากต่อการสืบพบ เนื่องจากผู้รังแกสามารถแสร้งเป็นผู้อื่นได้โดยที่ข้อมูลของตนไม่เป็นที่เปิดเผยการรังแกทางคอมพิวเตอร์นั้นรวมไปถึงการรังแกโดยใช้อีเมลข้อความ ทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ โซเชียลเน็ตเวิร์ค เช่น facebook Myspace twitter เป็นต้น (Bolton & Graeve, 2005 cited in Niyomthum, 2015) ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนมักจะใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Networking Sites (SNS) ซึ่ง SNS เป็นการรวมการสื่อสารทางออนไลน์ทุกประเภทเข้าไว้ด้วยกัน เช่น รูปภาพ การแบ่งปันวิดีโอ การส่งข้อความส่วนตัว และการส่งข้อความที่เป็นสาธารณะ สื่อประเภทนี้จึงทำให้เพิ่มโอกาสในการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ประเภทของการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์จำแนกตามวิธีการการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) ที่นำมาใช้ในงานวิจัย 8 ประเภท (Kirwan, 2013) คือ 1) การสร้างกลุ่มในโซเชียลเพื่อโจมตีโดยเฉพาะ (Social Ostracism) 2) การแสดงความคิดเห็นที่ดูถูกเหยียดหยาม (Disparaging Public Comments) 3) การสร้างเรื่องให้กระทบกระเทือนจิตใจ (Creation of Hurtful/Embarrassing Content) 4) การแบ่งปันหรือส่งต่อข้อมูลลับ (Sharing of Confidential Information) 5) การแอบอ้างตัวตนของผู้อื่น (Impersonation) 6) การสื่อสารแบบก่อกวน (Sending Harassing Communication) 7) การล้อเลียนหรือนินทา (Name Calling, Ridiculing, Gossiping and Spreading of Rumours) 8) การกลั่นแกล้งด้วยการถ่ายวิดีโอ ('Happy-Slapping') ซึ่งความหลากหลายของวิธีการกลั่นแกล้งที่ใช้เข้าถึงตัวเหยื่อในสมัยก่อนหากบางคนเริ่มถูกลั่นแกล้งที่โรงเรียน อย่างน้อยพวกเขาอาจจะหลบอยู่บ้านหรือหลบเลี่ยงสภาพแวดล้อมเดิม ๆ แต่ปัจจุบันเด็กและเยาวชนเกือบทุกคนมีโทรศัพท์มือถือที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ทำให้เหยื่อสามารถถูกลั่นแกล้งโดยไม่สามารถเลือกเวลาและสถานที่ได้

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม

พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กและเยาวชนแสดงออกในลักษณะที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานในสังคมนั้น ๆ ทำให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงหรือมีแนวโน้มนำไปสู่การฝ่าฝืนต่อกฎหมายของสังคม เช่น การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ เป็นต้น ซึ่ง Biesanz and Biesanz (1969) จำแนกลักษณะพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนี้ 1) พฤติกรรมที่เป็นเพียงความประพฤติที่ไม่เหมาะสม (Improper) และสังคมใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการและไม่รุนแรง ได้แก่ การโดดเรียน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน การหนีออกจากบ้าน

การข่มขู่ข่มขืนพาหนะโดยไม่มีใบอนุญาต และการเจตนาไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง 2) พฤติกรรมที่เป็นปรปักษ์ต่อผู้อื่น (Antisocial Behavior) ได้แก่ การทำร้ายผู้อื่นเพื่อแย่งชิงของ การชกต่อย/ทำร้ายร่างกายผู้อื่น การทำลายทรัพย์สินผู้อื่น การโทรศัพท์ก่อความรำคาญผู้อื่น และการบุกรุกเข้าเคสสถานผู้อื่น 3) พฤติกรรมที่ทำลายตนเอง (Self-Destructive) ได้แก่ การใช้สารเสพติด ซึมเศร้า/ฆ่าตัวตาย และการข่มขู่ข่มขืนพาหนะด้วยความเร็ว/ประมาท 4) พฤติกรรมที่ละเมิดกฎศีลธรรมของสังคม (Immoral) ได้แก่ การเล่นเกมพนันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขโมยของจากร้านค้า 5) พฤติกรรมที่ทำลายสังคม (Destructive to the society) ได้แก่ การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ การพกพาอาวุธในที่สาธารณะ การกดสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ และการแข่งรถบนท้องถนนสาธารณะ (Kratcoski & Kratcoski, 1996) การขยายวงกว้างของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนนั้นมิได้พบเห็นในทุก ๆ เมือง ไม่ว่าจะเป็นในเขตเมืองใหญ่หรือตามชนบท เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมอาจมีความเสี่ยงต่อชีวิตและการกระทำความผิดทางกฎหมายได้

แนวคิดทฤษฎีกิจวัตรประจำวันกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

การถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของเยาวชนเป็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ประเภทหนึ่ง แม้จะไม่ใช่อาชญากรรมร้ายแรงแต่ในบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อแรงใจ การวิเคราะห์เหยื่อทางอินเทอร์เน็ตจึงนำแนวคิดทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางอาชญาวิทยาอย่างแพร่หลาย พัฒนาโดย Cohen and Felson (1979) อธิบายว่า กิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้นเปิดโอกาสให้คนที่กระทำผิดมองเห็นความเสี่ยงที่จะโดนจับได้ หรือคุ้มค่างับการเสี่ยงลงมือกระทำผิด (Khruakham, 2015) ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบในทฤษฎีมาวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เด็กจะถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ดังนี้ 1) เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable target) เด็กและวัยรุ่นมีรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ที่เสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อทางอินเทอร์เน็ตในลักษณะที่เหยื่อมีส่วนในการกระตุ้น (Provocative victims) และจงใจให้เกิดอาชญากรรม (Precipitate victims) (Schafer, 1977 cited in Amaraphibal, 2016) 2) ขาดการดูแลของผู้ดูแล (Absence of capable guardian) ผู้ปกครองไม่มีการตั้งกฎเกณฑ์หรือมีแต่ไม่สามารถกำกับติดตามการใช้สื่อออนไลน์ให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ได้ (Veenstra, 2011) เด็กและวัยรุ่นเข้าถึงออนไลน์ง่ายและสะดวกมีการใช้สื่อออนไลน์มากเป็นวิถีปกติ และ 3) แรงจูงใจของผู้กระทำ (Motivated offender) คือผู้กระทำมีแรงจูงใจสามารถทำแบบนิรนาม ทำได้ง่ายสะดวกและไม่ต้องเผชิญหน้า ทำให้ติดตามเอาผิดได้ยาก แต่หากเป็นการกระทำของคนรู้จัก เช่น เพื่อนเก่า เพื่อนที่โกรธกัน คนรู้จักแต่ไม่สนิทถึงขั้นเป็นเพื่อน แรงจูงใจอาจเป็นการโต้ตอบแก้แค้น หวังผลให้เหยื่อเกิดความเดือดร้อน เสียหาย อับอาย (Englander, 2011; O'Brien & Moules, 2010)

แนวคิดทฤษฎีความกดดันทั่วไปกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

การถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์นั้นเป็นพฤติกรรมที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำผ่านทางไซเบอร์อย่างซ้ำ ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนต้องเผชิญหน้ากับความกดดันอย่างต่อเนื่อง ตามทฤษฎีของ Agnew (2001) ความกดดันทั่วไป คือ การเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นอันตรายหรือเหตุการณ์ที่ไม่ชอบ การถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ

การถูกรังแก ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความเจ็บปวด ต้องทนทุกข์ทรมานจากสิ่งที่ไม่ชอบหรือไม่พึงประสงค์ การถูกรังแกในครั้งแรก ๆ ผู้ถูกรังแกอาจจะอดทนอดกลั้น โกรธ โมโห หงุดหงิด หรืออับอาย แต่การถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์นั้นเป็นการถูกลั่นแกล้งแบบซ้ำ ๆ จนทำให้ผู้ถูกลั่นแกล้งบางรายเปลี่ยนจากความอดกลั้นเป็นการอยากแก้แค้นหรือระบายความคับแค้น อาจจะมีการตอบโต้กลับหรือไปกลั่นแกล้งผู้อื่น แต่ถ้าหากเด็กและเยาวชนบางคนถูกรังแกแล้วเกิดสภาวะอารมณ์ที่หดหู่ หมดหวัง ซึ่งอารมณ์เหล่านี้จะนำไปสู่พฤติกรรมการทำร้ายตนเองหรือมีการแสดงออกในเชิงพฤติกรรมอาชญากรรมได้ เช่น การใช้ความรุนแรง ทำร้ายผู้อื่น การเสพสารเสพติด เป็นต้น (Khruakham, 2015)

แนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory) เป็นทฤษฎีอาชญาวิทยาแนวจิตวิทยา มุ่งค้นหาสาเหตุของอาชญากรรมเน้นไปที่ด้านจิตใจของบุคคลเป็นปัจจัยหลัก ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนอโดย Sigmund Freud ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องของตัวกำหนดทางจิตใจที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้วย โดยความขัดแย้งภายในจิตใจของบุคคลจะมีผลต่อสภาพทางจิต ทั้งในส่วนที่เป็นจิตที่รู้สำนึกและจิตไร้สำนึก ความขัดแย้งในใจทำให้บุคคลมีความทุกข์ทรมานต่อความตึงเครียดและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่บุคคลจะมีโอกาสเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมานดังกล่าว Freud ได้เน้นความสนใจมากในเรื่องแรงขับทางเพศ ที่มีผลต่อพัฒนาการของบุคคล (Benjaphonphithak, 2016) หลักการพื้นฐานของทฤษฎีนี้ คือ พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนมากเกิดจากพลังงานทางจิตภาคและชีวภาค หรือจิตใต้สำนึกซึ่งบุคคลอาจจะไม่รู้ตัวหรือควบคุมส่วนนี้ได้ (Khruakham, 2015) องค์ประกอบของจิตใจที่มีผลต่อพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 3 ประการคือ อิด (id) อีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) (Benjaphonphithak, 2016) 1) อิด เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของจิตใจมนุษย์ที่ยังมีได้ชัดเผลา เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัญชาตญาณที่กระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ 2) อีโก้ เป็นสิ่งประสานความต้องการของตน ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงในชีวิตนำมาสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคล 3) ซูเปอร์อีโก้ เป็นผลของศีลธรรมและจริยธรรมในตัวของคุณบุคคลตลอดจนการแสดงออกซึ่งเป็นผลสะท้อนจากค่านิยมของสังคม ซึ่งได้รับจากสั่งสอนจากพ่อแม่ โรงเรียน และส่วนอื่น ๆ ของสังคม ซูเปอร์อีโก้จะทำให้บุคคลรู้สึกผิดไม่กล้าฝ่าฝืนสังคม และพยายามคุมอิดไว้ เพื่อให้อยู่ในกรอบที่ตั้งงาม จากหลักการพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ บุคคลทั่วไปจะมีพัฒนาการทำงานของ อิด อีโก้ และซูเปอร์อีโก้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนตั้งแต่วัยเด็กจนโต หากมีการพัฒนาที่ผิดปกติจะเกิดการเสียสมดุลทำให้การทำงานของจิตใต้สำนึกนั้นเสียไป นำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Khantee, Petaniniabutr, T, & Watthanawibun, 1991) เมื่อเด็กและเยาวชนถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ จึงทำให้แต่ละบุคคลมีการแสดงออกทางพฤติกรรมแตกต่างกันไป พฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความ ไม่สมดุลโดยซูเปอร์อีโก้ที่มาจากกรอบมศีลธรรมแข็งแรงมากไปก็จะทำให้เป็นคนเก็บกดหรือหวาดระแวง แต่หากมีซูเปอร์อีโก้ที่อ่อนแอก็จะทำให้กลายเป็นคนที่ไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (Khruakham, 2015) เช่น กรณีวัยรุ่นบางคนถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ แต่มีซูเปอร์อีโก้สูงเกินไป ไม่ได้ปรึกษาครู หรือผู้ปกครองจนทำให้สถานการณ์เลวร้ายจน

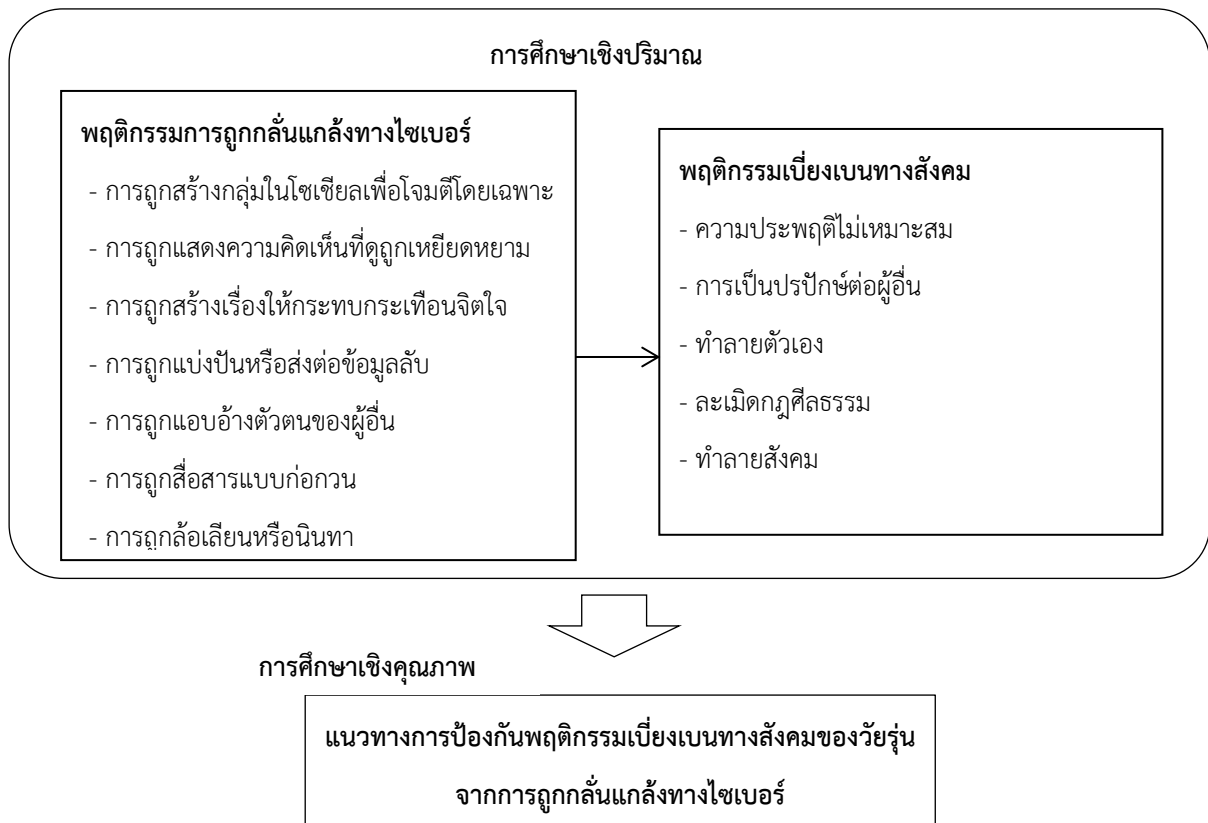
ไม่สามารถอดกลั้นได้ต่อไป ทำให้แสดงด้านอึดออกมา โดยแสดงพฤติกรรมเกรี้ยวกราด อยากรแค้น ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ราวกับเด็ก 3-4 ขวบ เป็นต้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในประเทศ พบว่า งานวิจัยของ Samoh, Boonmongkon, Ojanen, Samakkeekarom and Guadamuz (2014) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี ในภาคกลาง รวมทั้งสิ้น 136 คน พบว่า การรังแกในพื้นที่ไซเบอร์นั้น เยาวชนรับรู้ที่เกิดจากความเป็นนิรนามของพื้นที่ไซเบอร์ และเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง ผลกระทบจากการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ก็จะส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับบุคคล และระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ในแง่ของการจัดการปัญหาดังกล่าวเยาวชนมีการรับรู้ว่าจะจัดการปัญหานี้ด้วยตนเอง หรืออาจมีการปรึกษาเพื่อน ๆ บ้าง แต่จะไม่ปรึกษาผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tudkuea and Sabaiying (2017) เรื่อง รูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ ของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักศึกษามีอายุระหว่าง 19-25 ปี ที่เคยมีประสบการณ์การถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ รวม 21 คน พบว่า การตกเป็นเหยื่อของการถูกข่มขู่บนโลกไซเบอร์ และการตกเป็นเหยื่อของการถูกคุกคามทางเพศบนโลกไซเบอร์ ซึ่งมักเกิดขึ้นผ่าน Facebook Line ผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีผลกระทบจากการถูกรังแกฯ ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้านจิตใจ ร่างกาย และสัมพันธภาพทางสังคมของเหยื่อ ส่วนวิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าว แต่ละคนจะมีวิธีการที่หลากหลายไม่มีรูปแบบวิธีที่จะจัดการกับปัญหาได้อย่างชัดเจน ซึ่งวิธีการที่ไม่เลือกใช้คือปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะเชื่อว่าผู้ปกครองไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และเคยลองปรึกษาแต่กลับโดนดูว่ากล่าว กลายเป็นการซ้ำเติม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในต่างประเทศ พบว่า จากรายงานผลการศึกษารื่องวัยรุ่นและการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ปี ค.ศ.2007 ของสภาการป้องกันอาชญากรรมแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา อายุ 13 - 17 ปี จำนวน 824 คน รายงานบ่งบอกว่า เมื่อเหยื่อถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มักตอบโต้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น บอกให้ผู้กลั่นแกล้งหยุดกระทำ บล็อกการสื่อสารจากบุคคลนั้น หรือปรึกษาเพื่อน อีกทั้งวัยรุ่นมีอารมณ์ที่หลากหลายอันเป็นผลมาจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ตั้งแต่ความโกรธไปจนถึงอับอายขายหน้า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในโลกไซเบอร์มากกว่าครึ่ง รู้สึกโกรธร้อยละ 56 รู้สึกเจ็บปวดร้อยละ 33 รู้สึกอับอายร้อยละ 32 และพวกเขา รู้สึกกลัวร้อยละ 13 อย่างไรก็ตามวัยรุ่นหลายคนอ้างว่าเหตุการณ์การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์นั้นไม่ได้รับกวนพวกเขา (National Crime Prevention Council, 2007) รวมถึงงานวิจัยของ Cowie (2013) เรื่อง ผลกระทบต่อความมั่นคงทางอารมณ์และสุขภาพของเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ โดยสำรวจเด็กและเยาวชนในทวีปยุโรปจำนวน 23,420 คน พบว่า การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กและเยาวชน ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ขาดการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหงาและโดดเดี่ยวทางสังคม การถอยห่างทางสังคมของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความนับถือตนเองต่ำและภาวะซึมเศร้า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย ส่วนผู้ที่กระทำมักมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือพฤติกรรมต่อต้านสังคม และมีความเสี่ยงที่จะพึ่งพาแอลกอฮอล์หรือยาเสพติด และการศึกษาของ Li (2010) เรื่อง

การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาพฤติกรรมและความเชื่อของเด็กนักเรียนในปรากฏการณ์ใหม่นี้ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศแคนาดา จำนวน 269 คน พบว่า เมื่อนักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต นักเรียนส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่บอกใคร นักเรียนจำนวน 2 ใน 5 ไม่ได้ทำอะไรเลย และเลือกที่จะหลบหนีจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (เช่น ออกจากระบบ) มีนักเรียนเพียงจำนวนร้อยละ 6 พยายามที่จะแก้แค้นคืน และเมื่อนักเรียนเล่าเรื่องเหตุการณ์ให้ใครบางคนฟัง พบว่านักเรียนเกือบร้อยละ 50 บอกว่าไม่มีใครพยายามช่วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ozbay (2011) เรื่อง ทฤษฎีความกดดันทั่วไปอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของวัยรุ่นในตุรกีได้หรือไม่ โดยใช้การศึกษาสัมพันธ์จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีจำนวน 974 คน จากการศึกษาความกดดันทั้งหมด 12 ตัวแปร พบว่า ครึ่งหนึ่งของตัวแปรอิสระที่ศึกษามีค่าทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตามความโกรธมีความสัมพันธ์เชิงบวกตัวแปรตาม ตัวแปรการเผชิญปัญหาอาชญากรรมและการเผชิญปัญหาที่ไม่ใช่อาชญากรรมคาดว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัญหาที่เด็กและเยาวชนถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กำลังมีมากขึ้นในสังคมปัจจุบันและเกิดขึ้นในระดับที่ส่งผลกระทบรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และเด็กและเยาวชนเองอาจยังขาดการรับรู้ว่าการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ส่งผลกระทบมากเพียงใด และมีแนวทางการป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอย่างไร งานวิจัยนี้จึงนำแนวคิดทฤษฎีความกดดันทั่วไปประยุกต์กับแนวความคิดเกี่ยวกับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กำหนดเป็นตัวแปรต้น และนำแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมเป็นตัวแปรตาม เพื่อศึกษาเชิงปริมาณและอธิบายความสัมพันธ์ของระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และผู้วิจัยนำทฤษฎีทางอาชญาวิทยาประยุกต์ใช้ในแนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และทฤษฎีด้านพฤติกรรมศาสตร์ มาใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณเพื่ออธิบายพฤติกรรมการแสดงออกหรือการตอบสนองเมื่อถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในลักษณะใด หรือมีระดับความรุนแรงเพียงใด เพราะเหตุใด เพื่อให้สังคมตระหนักอย่างแท้จริงว่าการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชน โดยข้อมูลเชิงปริมาณนั้นจะทำให้เกิดความเข้าใจลักษณะของการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อค้นหาแนวทางในการป้องกันปัญหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและทันต่อสถานการณ์ที่เด็กเผชิญ นำไปสู่กรอบแนวความคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับการถูกรุกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา มากกว่า 2,000 คนขึ้นไป จำนวน 13 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเนะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ อายุ 12 – 18 ปี จำนวน 400 คน จาก 13 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจำนวนเทียบตามสัดส่วน และใช้การสุ่มอย่างง่ายภายในกลุ่มแต่ละกลุ่ม

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแบบเจาะจง โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 5 อันดับแรกที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมากที่สุด แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักเรียนจำนวน 10 คน โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์แนะแนวของแต่ละโรงเรียนเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมและเคยถูกรุกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์โรงเรียนละ 2 คน

2) กลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์แนะแนวที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนและทราบพฤติกรรมของนักเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 5 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักจิตวิทยา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมและการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ โดยนำกรอบแนวความคิดการวิจัยมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบเติมคำ จำนวน 3 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ แบ่งเป็น 8 รูปแบบหลัก มีจำนวน 17 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับที่ตรงกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบ Likert five scales

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ แบ่งเป็น 5 รูปแบบหลัก มีจำนวน 24 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับที่ตรงกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบ Likert Five Scales

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทำโดยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นทำการแก้ไขปรับปรุง และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเป็นนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.873

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview guidelines) ประกอบด้วยประเด็นหลัก 5 ข้อ ได้แก่ 1) ประสบการณ์หรือกรณีตัวอย่างที่เคยถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์หรือเคยพบเห็น เพื่อทราบสาเหตุและลักษณะการถูกรุ้ทำ 2) ผลกระทบที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ 3) พฤติกรรมที่แสดงออกหลังจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ 4) ข้อเสนอแนะในการป้องกันการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ 5) ข้อเสนอแนะการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ แล้วทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดูค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ใช้เกณฑ์การตัดสิน IOC โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามในการสัมภาษณ์และประเด็นการสังเกต ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป และทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการนำไปใช้จริง

การพิทักษ์สิทธิ์ ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลโดยส่งหนังสือขอความร่วมมือจากคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ก่อนเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยทำการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยให้แก่ผู้ให้ข้อมูลตามหนังสือชี้แจงการวิจัย (Information Sheet) และผู้ให้ข้อมูลต้องแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัยในหนังสือยินยอมเข้าร่วมวิจัย (Consent Form) ก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยคำนึงถึงการรักษาความลับโดยการปกปิดชื่อและลักษณะส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล และหลีกเลี่ยงการรบกวนหรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) และกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการถูกกลั่นแกล้งบนไซเบอร์และพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation) สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประจักษ์จากข้อมูลเชิงปริมาณ และค้นหาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ โดยใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยทำการตรวจสอบด้านผู้วิจัย โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบการดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการตรวจสอบด้านแหล่งข้อมูลจากทั้งนักเรียน อาจารย์ และนักจิตวิทยาทำการตรวจสอบด้านแนวคิดทฤษฎี โดยตรวจสอบข้อมูลเดียวกันจากมุมมองหลายทฤษฎีและการตรวจสอบด้านการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสอบถามและข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ระดับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในภาพรวมมีระดับต่ำ ($\bar{x}=0.362$, $S.D.=0.415$) โดยระดับพฤติกรรมที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มากที่สุด คือ การเคยโดนด่าทอ พุดจาสื่อเสียด หาร้าย ผ่านช่องทางการสนทนาอินบ็อกซ์ ($\bar{x}=0.928$, $S.D.=1.068$) ซึ่งอยู่ในกลุ่มการถูกแสดงความคิดเห็นที่ดูถูกเหยียดหยาม รองลงมาคือ การโดนกีดกันให้ออกจากกลุ่มบนสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{x}=0.708$, $S.D.=0.948$) และรองลงมา คือ การเคยถูกพุดถึงในประเด็นที่ทำให้เสียหาย หรือทำให้ถูกรังเกียจจากกลุ่มเพื่อน ($\bar{x}=0.698$, $S.D.=0.926$) ซึ่งอยู่ในกลุ่มการถูกสร้างกลุ่มในโซเชียลเพื่อโจมตีโดยเฉพาะ ส่วนพฤติกรรมที่พบน้อยที่สุด คือ เคยถูกตัดต่อภาพหรือตัดต่อวิดีโอที่โป๊เปลือย นำไปโพสต์บนสื่อออนไลน์ ($\bar{x}=0.055$, $S.D.=0.304$) ส่วนระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x}=0.374$, $S.D.=0.347$) โดยมีพฤติกรรมที่ไม่เชื่อฟังผู้ปกครองสูงสุด ($\bar{x}=1.078$, $S.D.=0.977$) ซึ่งอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รองลงมา คือ การขบขี้

ยานพาหนะด้วยความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ($\bar{x} = 0.430$, S.D.=0.923) ซึ่งอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมทำร้ายตนเอง รองลงมา คือ การแก้แค้น ($\bar{x} = 0.690$, S.D. = 0.914) ซึ่งอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมอันธพาล และพฤติกรรมที่พบน้อยที่สุด คือ การล้วงเงินหรือล้วงละเมิดทางเพศ ($\bar{x} = 0.033$, S.D. = 0.238) ซึ่งอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมที่ละเมิดกฎศีลธรรมของสังคม

2. ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การทดสอบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า ระดับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.494$, Sig. = 0.000) ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับพฤติกรรมการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กับระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

		การถูกลั่นแกล้ง ทางไซเบอร์	พฤติกรรมเบี่ยงเบน ทางสังคม	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
การถูกลั่นแกล้ง ทางไซเบอร์	Pearson	1	.494**	
	Sig. (2-tailed)		0.000	✓
พฤติกรรมเบี่ยงเบน ทางสังคม	Pearson	.494**	1	
	Sig. (2-tailed)	0.000		✓

หมายเหตุ ช่องผลการทดสอบสมมติฐาน สำหรับตัวแปรที่ยอมรับสมมติฐาน (Sig. \leq 0.05) ระบุเครื่องหมายถูก (✓) สำหรับตัวแปรที่ไม่ยอมรับสมมติฐาน (Sig. $>$ 0.05) ระบุเครื่องหมายผิด (X)

3. พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

ข้อค้นพบจากการศึกษาเชิงคุณภาพ เริ่มจากการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการถูกลั่นแกล้งและพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เพื่อตรวจสอบและอธิบายข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ และนำไปสู่แนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการถูกลั่นแกล้ง โดยข้อค้นพบที่สำคัญมีดังนี้

3.1 ลักษณะการถูกลั่นแกล้ง สาเหตุ และพฤติกรรมตอบสนอง

1) ลักษณะการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ พบว่า สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย มีลักษณะที่คนรู้จัก หรือเพื่อนในกลุ่ม หรือเพื่อนต่างห้อง มักจะโพสต์หรือส่งถ้อยคำซ้ำ ๆ เช่น หยอกล้อ นินทา ล้อเลียน ให้ร้าย ลงในสื่อโซเชียล บางครั้งมีการเจาะจงตัวบุคคลและมีแบบไม่ได้เจาะจงตัวบุคคล มีลักษณะการใช้สื่อโซเชียลเป็นเครื่องมือในการลั่นแกล้งเพราะทำได้ง่ายกว่าการเผชิญหน้า มักจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการถูกลั่นแกล้งแบบเผชิญหน้าในโรงเรียน และมีลักษณะที่สามารถแพร่กระจายการลั่นแกล้งนั้นออกไป

ในวงกว้างมากขึ้น โดยคนที่รู้จักอาจจะทำการแชรร์หรือนำข้อความเหล่านั้นไปส่งต่อให้คนที่ถูกกลั่นแกล้ง หรือเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ได้รู้ จนอาจทำให้กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้

“...เพื่อนผู้ชายเคยมีนัดผมไปแกล้งแล้วก็รู้มทำร้ายผม แต่ถ้าเป็นเพื่อนผู้หญิงมีโดนนินทาโดนว่า บางทีเพื่อนก็ชอบว่าผมว่าเจ้าก็เจ้าการ บางทีเพื่อนพูดลอย ๆ โปสต์ลอย ๆ ว่าเกลียดคนนี่จังเลย...” (น้องทินามสมมติ, 10 กรกฎาคม 2562)

“...มีเพื่อนมาคอมเมนต์รูปผมใน facebook มาว่าผม มาล้อผม เพราะผมเป็นสิ่ว...” (น้องไอนามสมมติ, 30 กรกฎาคม 2562)

“...เพื่อนแอบถ่ายหนูในมุมที่ตกลงในมุมที่เราเปลอแล้วก็แชรร์ต่อจาก iPhone และแชรร์ไปใน Air Drop กัน ส่วนใหญ่จะถูกแกล้งจากเพื่อน ๆ หรือคนที่รู้จักค่ะ...” (น้องบี นามสมมติ, 26 กรกฎาคม 2562)

2) สาเหตุของการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ มักจะเกิดจากความไม่ชอบหรือไม่พอใจเพื่อน และมาจากเรื่องส่วนตัว เริ่มตั้งแต่ หยกล้อ นินทา ไม่ชอบนิสัย มีจุดเด่นมากกว่าคนอื่น ล้อเลียนข้อด้อย จนถึงถูกแบนออกจากกลุ่ม มักถูกทำลายความรู้สึกกันทางจิตวิทยาโดยการใส่วาจา แต่ไม่เอ่ยว่าเป็นชื่อใคร และไม่ได้เปิดเผยตัวตน เด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มักเป็นเด็กที่มีความแตกต่างอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ 1) เด็กที่มีความโดดเด่น มีลักษณะความเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี เป็นผู้ได้รับความนิยมนิยมชมชอบ เช่น นักกีฬาโรงเรียนเชียร์ลีดเดอร์ หรือมีลักษณะฉลาด เด็ดเดี่ยว สร้างสรรค์ เป็นเด็กที่เรียนรู้ได้เร็ว และ 2) เด็กที่เป็นจุดด้อย มีลักษณะภาวะจิตใจที่อ่อนแอ มีโลกส่วนตัวสูง วิตกกังวลง่าย ไม่มีเพื่อน หรือมีเพื่อนน้อย มีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่าง ป่วย หรือมีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ

“...สาเหตุที่เด็กกลั่นแกล้งกันแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ คนที่โดดเด่น และคนที่มีจุดด้อย ส่วนใหญ่คนที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มักมีความโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง พอโดดเด่น คนที่ไม่ชอบหรือคนที่ไม่ได้มีแนวเดียวกันจะหาแนวทางหรือวิธีการไปทำร้ายคนที่ไม่ชอบให้มีผลเสียเกิดขึ้น โดยพยายามหาข้อเสียหรือจุดด้อยของคนนั้นมาพูด ซึ่งค่อนข้างน่ากลัวเนื่องจากว่าคนที่อยู่ในจุดที่น่าสนใจมีคนชื่นชอบเยอะ แต่มีคนไม่ชอบแล้วพยายามหาข้อเสีย จึงเป็นการทำลายค่อนข้างเยอะ ส่วนคนที่มีจุดด้อยคนกลุ่มนี้ไม่มีความน่าสนใจ แต่ถ้าถูกกลั่นแกล้งก็จะนำจุดด้อย ที่ไม่เท่าเทียมคนอื่น จึงมีคนใช้ช่องทางเหล่านี้มากลั่นแกล้ง...” (นักจิตวิทยาปฏิบัติการ, 2 กรกฎาคม 2562)

โดยผู้กระทำแสดงออกทางพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาผ่านทางโซเชียลมีเดีย เพื่อให้ตนเองเกิดความสบายใจเป็นกลไกการป้องกันตนเองทางจิตของมนุษย์ (Defense Mechanism) เป็นการหาทางออกให้กับจิตใจเมื่อมนุษย์เผชิญสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่มีผลกระทบหรือสภาวะตึงเครียด ซึ่งการแสดงออกมีหลายลักษณะ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นไปคุกคามหรือละเมิดผู้อื่น ในกลุ่มของคนที่ถูกกระทำมักเป็นคนที่มีบุคลิกภาพแบบอินโทรเวิร์ด (Introvert) เป็นคนที่มีแนวโน้มที่จะเก็บตัว เก็บความทุกข์ไว้กับตนเอง ไม่มีความมั่นใจในตัวเองที่จะต่อสู้กับเหตุการณ์ภายนอก การกลั่นแกล้งกันในกลุ่มเด็กมักจะทำโดยไม่ได้คาดหวังให้เกิดผลกระทบรุนแรง บางครั้งอาจพบว่าสาเหตุของการแกล้งกันคือการแกล้งกันไปมา

“...มีเด็กถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ คนหนึ่งเป็นเด็กผู้หญิง อยู่ ม.ต้น เป็นเด็กมีความรับผิดชอบ แต่เขาได้อยู่ห้องท้าย เพราะย้ายมาจากโรงเรียนเอกชนระหว่างเทอม เวลาที่คุณครูสั่งงานเขาจะรีบทำก่อน เพื่อนก็หมั่นไล่ ไม่ชอบ โดยมีเด็กกลุ่มหนึ่งก็จะใช้งานเด็กคนนี้ เพราะเด็กคนนี้เก่ง แต่พอเด็กคนนี้ปฏิเสธ ทำให้เด็กกลุ่มนั้นไม่พอใจว่าทำไมทำเป็นหยิ่ง และไปโพสต์ว่า เด็กคนนั้นก็อึดอัดมากที่เอาเรื่องของเขาไปประจานและยังโดนว่า กระทั่ง เพื่อนคนอื่นก็ไม่อยากเข้ามายุ่งก็อาจจะโดนหางเลขไปด้วย...” (คุณครูสอง นามสมมติ, 10 กรกฎาคม 2562)

3) พฤติกรรมที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในการตอบสนองต่อเหตุการณ์การถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีแตกต่างกันไปตามบริบทของปัญหาที่เด็กพบเจอ เด็กจะมีวิธีการรับรู้และเรียนรู้ว่าแต่ละสถานการณ์หรือปัญหาที่เด็กพบเจอจะรับมืออย่างไร และจะจัดการกับเหตุการณ์เหล่านั้นอย่างไร จะแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างไร โดยการตอบสนองต่อสถานการณ์การถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เพื่อให้ตนเองเกิดความสบายใจ ซึ่งเป็นกลไกการป้องกันตนเองทางจิตของมนุษย์ หรือ Defense Mechanism เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมของเด็กเมื่อเจอปัญหาจะมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งเกิดจากพื้นฐานครอบครัว และการเลี้ยงดูจากครอบครัว บางคนตอบโต้เอาคืน แต่บางคนที่ไม่ตอบโต้ แต่ความเครียดและความกดดันอาจส่งผลให้แสดงพฤติกรรมในลักษณะแยกตัว

“...ผมจะตอบโต้เลย ทุกวันนี้ถ้าด่ามาเราด่ากลับ บอกเค้าให้คิดดี ๆ ก่อนว่าตัวเองทำได้เหมือนเราไหม เอาจุดที่ว่าเขาทำไม่ได้เหมือนเรา...” (น้องเจ นามสมมติ, 10 กรกฎาคม 2562)

“...หนูจะเครียดมากกว่าเดิมแอบไปร้องไห้ในห้องน้ำ เพื่อนในกลุ่มก็ตีตัวออกห่าง ปัญหาเรื่องเรียนตกไปบ้างแต่ก็ไม่ได้ตกมาก ไม่มีกำลังใจมาเรียน แบบบออยากจะนอนอยู่บ้านเหนื่อยจนไม่อยากจะมา นั่งเรียนกับเพื่อนก็เลยนอนเฉย ๆ หนูไปร้องไห้ขอให้แม่ย้ายให้หน่อย...” (น้องเอ็ม นามสมมติ, 10 กรกฎาคม 2562)

3.2 ข้อค้นพบแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม เน้นแนวทางการป้องกันที่ครอบคลุม ปัญหาพฤติกรรมทั้งทางจิตใจ กาย และสังคม โดยแบ่งแนวทางในการป้องกันเป็น 3 ระดับเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมตอบสนองของเด็กจากการถูกกลั่นแกล้ง ได้แก่

1) การป้องกันก่อนการเกิดปัญหา เป็นการป้องกันปัญหาที่ดีที่สุดและใช้ระยะเวลาให้การสร้างวิธีการป้องกันนานที่สุด โดยเป็นการปลูกฝังทัศนคติจิตสำนึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมจากครอบครัวและโรงเรียน ทำให้เด็กภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่ดี สามารถจัดการกับอารมณ์ รับมือต่อความเครียดและการแสดงออกต่อคนรอบข้างอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ ซึ่งครอบครัวเป็นตัวอย่างสิ่งที่ดีที่สุด

“เมื่อไหร่ก็ตามที่พ่อแม่ไม่ได้ทำร้ายร่างกาย ไม่ได้ทะเลาะกันให้ลูกเห็น ลูกก็จะได้รับตัวอย่างที่ดี เด็กก็จะเข้าใจและตระหนักได้มากกว่าพ่อเด็กเขาจะเห็นภาพมากกว่า เด็กสมัยนี้มีความเชื่ออยาก การมีตัวอย่างที่ดี จะทำให้เขาเข้าใจ...ถ้าเขามีความเครียดเกิดขึ้นก็อาจจะหากิจกรรมอื่น ๆ ทำทดแทนแต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่ลูกเครียดแล้วมีปัญหาแล้วยิ่งไปทับถมใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นเด็กก็จะเก็บตรงนี้มาเป็นการแก้ปัญหาของเขาในอนาคต...” (นักจิตวิทยาปฏิบัติกร, 2 กรกฎาคม 2562)

2) การป้องกันเมื่อปัญหาเกิดแล้วแต่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อเด็ก เน้นการให้คำปรึกษาแก่เด็ก ที่ถูกรบกวน โดยบุคคลที่เด็กไว้วางใจ เช่น ครอบครัว อาจารย์ หรือเพื่อน

“...เมื่อเกิดปัญหาแล้วแต่ยังไม่เป็นผลกระทบ อาจจะไม่โดนรังแกแล้วกลั่นแกล้งแล้วมีปัญหาแล้ว ก็จะเป็นเรื่องของ การให้คำปรึกษาการพูดคุย การเข้าถึงเด็กเมื่อเด็กถูกกลั่นแกล้ง ให้เค้าหาทางออกในทางที่เหมาะสมให้ได้เด็กหลายคนมีพื้นฐานทางความคิดที่แตกต่างกันการแก้ปัญหาไม่เท่ากันเพราะฉะนั้นการแนะแนว และการให้คำปรึกษาเป็นเรื่องสำคัญทั้งในเพื่อนเองและคุณครูเองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผลพวงจากการที่เรา สังเกตและเห็นปัญหาได้อย่างรวดเร็ว...” (นักจิตวิทยาปฏิบัติกร, 2 กรกฎาคม 2562)

3) การป้องกันเมื่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อเด็กในระดับรุนแรง บุคคลสำคัญรอบตัวเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครอง อาจารย์ เพื่อน และนักจิตวิทยา โดยเฉพาะครูต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมจนเห็นได้ชัด และให้ทุกส่วนร่วมบูรณาการกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดทัศนคติแก่ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

“...ผลกระทบต่อตัวเด็กแบ่งเป็นกายจิตสังคม ถ้าปัญหามีความรุนแรงหรือมีผลกระทบกับตัว ของเด็กมาก ๆ จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนแน่นอน ครูน่าจะเป็นคนแรกเลยที่เห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็ก บางครั้งก็ต้องดูว่าปกติเขาโตดเรียนไหม เขามีการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมอยู่แล้วไหมถ้าโตปกติก็คือ อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ ครูจะดูบริบทมากกว่าด้านการเป็นเพื่อน...” (ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, 12 กรกฎาคม 2562)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพข้างต้น สามารถอภิปรายและสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่แสดงถึงระดับการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน อาจเป็นเพราะการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มักเกิด จากกลุ่มเพื่อนที่รู้จักกัน มีสาเหตุจากเรื่องส่วนตัวหรือความไม่พอใจไม่ชอบใจ และมีลักษณะหยอกล้อ ล้อเลียน นินทา พูดจาให้ร้ายใส่ร้าย ด่าทอ พูดจาใส่ร้าย สอดคล้องกับข้อค้นพบในเชิงคุณภาพ ที่นักเรียนมีประสบการณ์ ถูกกลั่นแกล้งในรูปแบบด้านวาจาและทางสังคมจากเพื่อนหรือคนที่รู้จักกัน ซึ่งเมื่อเด็กที่สามารถรับมือกับปัญหาได้ จึงทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนอยู่ในระดับต่ำ แต่เด็กที่ได้รับผลกระทบทางจิตใจมาก ๆ มักจะเป็นเด็กที่ถูกกลั่นแกล้ง แบบเผชิญหน้าที่โรงเรียนควบคู่ไปด้วย เมื่อเด็กขอคำปรึกษาแล้วไม่ได้รับความสนใจและถูกมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา หรือเรื่องเล็กน้อย ทำให้ปัญหาถูกละเลยและเพิกเฉยไป จนทำให้เด็กไม่สามารถรับมือต่อไปได้ยอมส่งผลต่อการ แสดงออกทางกายและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้าง และทำให้เด็กที่ถูกกระทำมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ไม่ เหมาะสมได้ สอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรมประจำวันของเด็กและเยาวชนใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อเข้าถึงโซเชียลอย่าง เป็นปกติวิถี อีกทั้งผู้ปกครองที่ควรเป็นผู้ดูแลกลับเพิกเฉย ประกอบกับ ผู้กระทำสามารถกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ได้ง่าย สะดวกและไม่ต้องเผชิญหน้าหวังผลให้เหยื่อเกิดความเสียหาย อับอาย ข้อค้นพบดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองควร ตระหนักในการรับฟังปัญหา ๆ ของเด็ก แม้ในบางครั้งผู้ปกครองอาจคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่การที่บุตรหลาน

ต้องการจะบอกสิ่งใด นั่นอาจหมายถึงเรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น ครอบครัวไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉย หรือกลับไปซ้ำเติมปัญหาดังกล่าว

2. ผลการวิจัยเชิงปริมาณทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดสมุทรปราการกับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ พบว่า ระดับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.494$, Sig. = 0.000) ผู้วิจัยเห็นว่า ผลการทดสอบสอดคล้องกับ ทฤษฎีความกดดันทั่วไป (General Strain Theory) ของ Agnew (2001) ที่อธิบายความกดดันที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม ซึ่งการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เป็นการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นอันตรายหรือเหตุการณ์ที่ไม่ชอบ (The Presence of Aversive or Negative Stimuli) เกิดจากการที่บุคคลประสบกับเหตุการณ์เลวร้ายและไม่พึงประสงค์ (Khruakham, 2015) เด็กที่ถูกลั่นแกล้งซ้ำ ๆ ทำให้เด็กรู้สึกกดดัน ไม่สบายใจจนเด็กต้องแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างออกไปจากเดิม พฤติกรรมที่เด็กนักเรียนแต่ละคนจะมีการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยอาศัยหลักการพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory) คือ พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนมากเกิดจากพลังงานทางจิตภาคและชีวภาค หรือจิตใต้สำนึกซึ่งบุคคลอาจจะไม่รู้ตัวหรือควบคุมส่วนนี้ได้ (Khruakham, 2015) จากการศึกษาครั้งนี้ระดับการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของวัยรุ่นน่าจะมีสาเหตุมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังงานวิจัยของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก เรื่อง ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกรณีศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนใน 7 ปัจจัย 3 อันดับแรกของการวิจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับมวลชนและสารสนเทศ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และ 3) ปัจจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจ (Office of Nakhonnayok Culture, 2011)

3. แนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมจากการถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกัน กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมที่ถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในภาพรวมมีระดับต่ำ โดยระดับพฤติกรรมที่ถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มากที่สุด คือ การเคยโดนตำหนิ พุดจาต่อเสียด ให้ร้าย ผ่านช่องทางการสนทนาอินบ็อกซ์ ซึ่งข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนนำมาสนับสนุนลักษณะการถูกลั่นแกล้งได้ว่าจะถูกโพสต์หรือส่งถ้อยคำซ้ำ ๆ เช่น หยอกล้อ นินทา ล้อเลียน ให้ร้ายลงในสื่อโซเชียล ในบางครั้งมีการเจาะจงตัวบุคคลและมีแบบไม่ได้เจาะจงตัวบุคคล และมีความเชื่อมโยงถึงสาเหตุที่ถูกลั่นแกล้งมักมาจากความไม่ชอบหรือไม่พอใจจากเพื่อนหรือคนที่รู้จัก และมาจากเรื่องส่วนตัว และทำลายความรู้สึกกันทางจิตวิทยาโดยการใช้วาจา ส่วนระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน โดยพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่สูงที่สุด คือ การไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง ซึ่งพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในการตอบสนองต่อเหตุการณ์การถูกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีแตกต่างกันไปตามบริบทของปัญหาที่เด็กพบเจอ ซึ่งอาจสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ว่า เด็กที่พบเจอปัญหามักแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง หรือปรึกษาเพื่อนมากกว่าปรึกษาผู้ปกครอง ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์

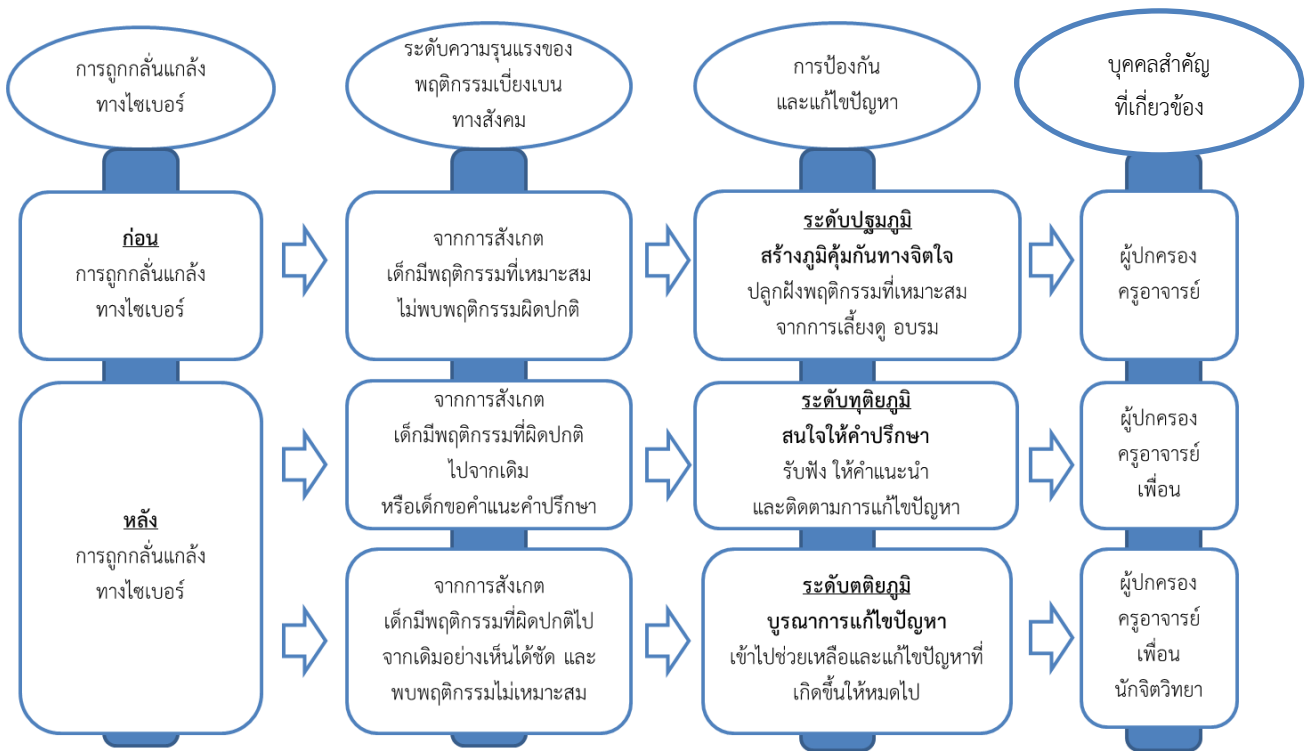
ของการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นผลการวิจัยที่ทำให้สามารถสนับสนุนได้ว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมได้ เด็กจะตอบสนองต่อสถานการณ์การถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เพื่อให้ตนเองเกิดความสบายใจ ซึ่งเป็นกลไกการป้องกันตนเองทางจิตของมนุษย์ ลักษณะพฤติกรรมจะมีความแตกต่างกันออกไป โดยเกิดจากพื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัวเป็นอันดับแรก ลักษณะของพฤติกรรมไม่เหมาะสม การทำร้ายตนเอง รวมไปถึงการแสดงพฤติกรรมเป็นอันธพาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพที่นักเรียนบางคนแสดงถึงความไม่พอใจและแสดงออกถึงการตอบโต้ส่วนใหญเป็นการแสดงออกทางวาจา รวมไปถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น แยกตัวเองออกจากสังคม เป็นต้น

ผลจากการศึกษาวิจัยทำให้เห็นภาพของพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่แสดงออกใน 3 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านกาย และด้านสังคม โดยเมื่อเด็กถูกระทำแล้วปัญหานั้นมีผลกระทบต่อเด็กมากมักจะส่งผลต่อจิตใจอันดับแรก จนสามารถสังเกตเห็นอย่างชัดเจนทางกาย และส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคมของเด็ก จนทำให้เด็กที่ถูกกระทำแสดงออกทางพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ยังพบว่าเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มักจะหาทางป้องกันด้วยตนเองก่อน แต่ถ้าเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาที่เด็กพบเจอนั้นด้วยตนเอง ก็จะเริ่มมองหาคนที่สนิทหรือไวใจได้อาจจะเริ่มจากกลุ่มเพื่อนที่สนิทก่อนแต่หากปัญหาดังกล่าวเกิดจากเพื่อน เด็กจะปรึกษากับคนในครอบครัวซึ่งอาจจะเป็นพี่น้อง หรือพ่อแม่ผู้ปกครอง แต่หากว่าตัวเด็กเองมีปัญหา กับครอบครัวก็จะเลือกปรึกษากับครูอาจารย์ที่มีความสนิทสนม ในด้านการทำงานของครูจะมีกระบวนการในการสังเกตพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็ก และมีการคัดกรองด้วยแบบทดสอบ ใบงาน หรือแบบคัดกรอง ให้เด็กได้เขียนแสดงความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็นในหลากหลายมิติ ซึ่งแบบคัดกรองสามารถแสดงแนวโน้มของพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับเด็กแล้วอย่างรวดเร็ว

จากข้อค้นพบดังกล่าวทำให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนสามารถตกเป็นเหยื่อการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ได้ และเมื่อถูกระทำเด็กมักจะตัดสินใจแก้ไขปัญหาดด้วยตนเอง หากเด็กไม่สามารถรับมือได้อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social control theory) ของ Herschi (1969) มาใช้เป็นแนวทางในสร้างแนวทางการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ตามทฤษฎีระบุว่า พันธะทางสังคม (Social bonds) ทำให้บุคคลไม่กล้าที่จะกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ทางสังคม (Khruakham, 2015) บุคคลที่มีความผูกพันกับองค์กรหรือกลุ่มในสังคม ซึ่งได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนมักจะมีแนวโน้มที่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม พันธะทางสังคมมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ความผูกพัน (Attachment) เป็นพันธะทางสังคมที่เกิดจากความรัก ความห่วงใย ความผูกพัน เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกที่จะควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม 2) ความตั้งมั่น (Commitment) หมายความว่า การที่บุคคลผูกมัดกับการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมของสังคม ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลไม่อยากจะกระทำความผิดกฎหมาย 3) การมีส่วนร่วม (Involvement) เป็นพันธะทางสังคมด้านการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ของสังคมตามประเพณีนิยมทำให้บุคคลถูกจำกัดเวลาที่จะไปทำสิ่งที่ไม่ดี เนื่องจากเวลาส่วนมากได้ถูกใช้ไปกับกิจกรรมของสังคม 4) ความเชื่อ (Belief) เป็นความเชื่อถือที่บุคคลมีต่อค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม หากบุคคลมีระดับความเชื่อในสิ่งที่เป็นกรอบในการปฏิบัติของสังคมสูงก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำผิดกฎระเบียบของสังคม

ผู้วิจัยจึงสร้างแนวทางในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับปัญหาที่เด็กเผชิญ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ **ระดับปฐมภูมิ** ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้กับเด็กและเยาวชน **ระดับทุติยภูมิ** เป็นการให้คำแนะนำคำปรึกษากับเด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แล้วและเริ่มมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และ**ระดับตติยภูมิ** เป็นการเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แล้วและมีระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมอยู่ในระดับรุนแรง และสามารถสรุปเป็นโมเดลได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลแนวทางการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

ระดับที่ 1 ชั้นปฐมภูมิ การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้กับเด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนยังไม่เคยถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เป็นการป้องกันก่อนการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม ผู้ปกครอง และครูอาจารย์สามารถใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กและไม่พบความผิดปกติ ซึ่งขั้นตอนการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ

บุคคลที่มีส่วนสำคัญอันดับแรกคือ ผู้ปกครองต้องปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมตั้งแต่เด็ก เป็นตัวอย่างที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้นครูอาจารย์ต้องมีวิธีการสอนการอบรมและแนะแนวให้เด็กนักเรียนแสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อพบเจอปัญหาหรือสถานการณ์ยากลำบากที่ต้องเผชิญ

ระดับที่ 2 ขั้นทุติยภูมิ สนใจให้คำปรึกษา เป็นการรับฟังปัญหา พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำคำปรึกษากับเด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แล้ว และจากการสังเกตพบว่าเด็กเริ่มมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือผิดปกติไปจากเดิม เช่น เริ่มไม่ส่งการบ้าน เริ่มหยุดเรียน เริ่มไม่สดใส ซึ่งครูอาจารย์มักเป็นบุคคลแรกที่สามารถสังเกตถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของเด็กนักเรียน อันดับต่อมาคือเพื่อน แม้ว่าเพื่อนจะสังเกตในและพูดคุยกันในแบบภาษาของเด็กหากเพื่อนสนิทสังเกตเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถบอกครูอาจารย์ได้ในทันที และเมื่อเด็กขอคำแนะนำแล้วครูอาจารย์หรือผู้ปกครองควรใส่ใจกับปัญหา ให้คำปรึกษาและแนะนำอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันไม่让孩子ได้รับผลกระทบจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์และเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมในระดับที่รุนแรงขึ้นกว่าเดิม

ระดับที่ 3 ขั้นตติยภูมิ การบูรณาการแก้ไขปัญหา เป็นการเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แล้วและมีระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมอยู่ในระดับรุนแรงขึ้น เช่น เก็บตัวออกจากสังคม ไม่ไปโรงเรียน มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ซึ่งบุคคลทุกคนที่มีส่วนสำคัญในการบูรณาการร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และเพื่อน ต้องสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และให้กำลังใจผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง รวมถึงอาจต้องอาศัยนักจิตวิทยาเข้ามาเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนที่ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์กลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างปกติต่อไป ทำให้ได้บทสรุปแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

จากการอภิปรายผลข้างต้น เห็นได้ชัดว่าแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ เป็นการเริ่มต้นป้องกันปัญหาที่ตัวเด็ก ครอบครัว และสังคมรอบตัวของเด็กเอง เพราะในสถานการณ์การกลั่นแกล้งแบบเผชิญหน้าในโรงเรียน รวมถึงทางไซเบอร์นั้น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์อาจไม่สามารถที่จะห้ามบุคคลที่จะเข้ามากลั่นแกล้งได้ และไม่สามารถติดตามดูแลเด็กที่ถูกแกล้งได้ตลอดเวลา ดังนั้น ผลของงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริงที่เด็กต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชน ครอบครัว และครูอาจารย์ ได้ตระหนักร่วมกันสร้างความสามารถในการรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในอนาคต รวมถึงการปลูกฝังการป้องกันตนเอง และสิทธิของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1) พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ตนเองสนใจได้อย่างอิสระ และถึงสื่อสังคมออนไลน์อย่างง่ายดาย สะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการใช้สื่อสังคมออนไลน์ไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมก็อาจทำให้เกิดข้อเสียได้ เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดประสบการณ์หรือขาดวิจารณญาณในการบริโภคข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัล ทำให้เด็กและเยาวชน

ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้ง่าย ดังนั้น ผู้ปกครองและครูอาจารย์ควรเข้ามามีบทบาทในการติดตามดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มากขึ้น

2) พฤติกรรมการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ของเด็กและเยาวชนยังอยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่มักเป็นการตำหนิ พุดจาใส่เสียดให้ร้าย ถูกพุดถึงในประเด็นที่ทำให้เสียหยา สาเหตุมักมาจากเรื่องส่วนตัว เด็กและเยาวชนมักมองว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนเป็นสิ่งที่พบเห็นทั่วไป สามารถกระทำและถูกกระทำได้โดยปกติ ทำให้ทราบว่าเด็กและเยาวชนยังขาดการรับรู้สภาพปัญหาและผลกระทบจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ยังไม่รู้ถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น ดังนั้น ผู้ปกครองและครูอาจารย์ควรมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจและการรับรู้ของเด็กและเยาวชนถึงสิทธิของตนเอง รวมถึงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจของเด็กและเยาวชนเมื่อถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

3) พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่เด็กนักเรียนเคยไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง เคยแค้นเคือง เคยตีแอลลอกฮอล์ เคยพุดจาให้ร้ายผู้อื่น และเคยทะเลาะวิวาท เด็กและเยาวชนที่เคยถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์นั้นจะตัดสินใจรับมือกับปัญหาด้วยตนเองไม่เลือกที่จะปรึกษาผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ การแสดงออกของเด็กและเยาวชนลักษณะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตัวเด็กเองและบริบทของปัญหาที่เผชิญ ซึ่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมีสาเหตุและปัจจัยในหลายด้าน ดังนั้น ผู้ปกครอง ครูอาจารย์และเพื่อนสามารถช่วยในการสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่เหมาะสม เพื่อที่จะป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้นอย่างทันถ่วงที

4) ข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงปริมาณที่ทำงานร่วมกับงานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างเดียวกันนั้น ทำให้ได้ข้อมูลที่สนับสนุนกันและสามารถเชื่อมโยงผลการวิจัย ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ข้อมูลอาจไม่เชื่อมโยงกันและมีกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันไป เช่น ช่วงอายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ที่ศึกษา เป็นต้น แต่งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเดียวกันทั้งในแง่ของงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงสามารถชี้ชัดได้ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า การถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม โดยข้อมูลสนับสนุนและสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณของกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน นำมาซึ่งน้ำหนักของความสำคัญในปัญหาที่ต้องตระหนักร่วมกันของเด็กและเยาวชน ครูอาจารย์ รวมถึงนักจิตวิทยา ค้นหาแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ อีกทั้งนำเสนอแนวทางนี้ต่อผู้ปกครองและสังคมให้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และร่วมกันป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชนได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่เกิดจากการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในงานวิจัยมี 3 ระดับ ซึ่งทุกระดับมีความสำคัญตามบริบทและปัญหาที่พบในเด็กและเยาวชน การป้องกันที่สำคัญที่สุด คือ ชั้นปฐมภูมิ เป็นแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมอันดับแรกที่สำคัญที่สุด เด็กและเยาวชนจะได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ การปลูกฝังจิตสำนึก การถ่ายทอดพฤติกรรมที่เหมาะสมจากบุคคลในครอบครัว

เมื่อเด็กเติบโตและเข้าสู่สังคมโรงเรียน ครูอาจารย์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการที่จะเสริมสร้าง การป้องกัน ในระดับปฐมภูมิ โรงเรียนควรพัฒนารูปแบบและระบบการดูแลติดตามพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียน ควรพัฒนา วิธีการสอนให้เข้ากับยุคดิจิทัล เพื่อให้เด็กเรียนรู้ทั้งข้อดีและข้อเสียของอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กนักเรียน ทำให้เด็กเกิดการรับรู้และความเข้าใจในการป้องกันภัยอันตรายและรักษาสิทธิ ของตนเองได้ แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมที่ผู้วิจัยนำเสนอนี้ ผู้ปกครอง โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ ป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชนที่เกิดการกรณีอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด 13 โรงเรียน ทำให้เกิดอุปสรรคและมีความล่าช้าในการเข้าไป เก็บข้อมูลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ได้แก่ เด็กมีการหยุดเพื่ออ่านหนังสือสอบ เด็กนักเรียนปิดเทอม รวมถึง ที่ตั้งของแต่ละโรงเรียนมีความห่างไกลกันมาก ถึงแม้ว่าจะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการทั้งหมด ซึ่งบาง โรงเรียนต้องใช้รถยนต์ส่วนตัวเท่านั้นในการเดินทางไปเก็บข้อมูล หากทำการวิจัยครั้งต่อไป อาจพิจารณากลุ่ม ตัวอย่างที่มีความสำคัญที่สุดในสถานศึกษาเดียว

2) เนื่องจากผลการวิจัย พบว่าเด็กนักเรียนมีพฤติกรรมถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์อยู่ในระดับต่ำ และ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ทำให้เกิดข้อจำกัดในการคัดเลือกผู้ให้ ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจงที่เป็นเด็กนักเรียนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมและเคยถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ หากมีการวิจัยครั้งต่อไป อาจกำหนดผู้ให้สำคัญในลักษณะพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น นักเรียนที่เคยถูกกลั่น แกล้งทางไซเบอร์เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งแล้วสัมภาษณ์ถึงประเด็นการเชื่อมโยงกันระหว่างพฤติกรรมนั้น ๆ

3) ในปัจจุบันพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมของเด็กและเยาวชนมีความหลากหลายและมีแนวโน้มรุนแรง ขึ้น และมีบางปัญหาที่เกิดขึ้นทางโลกไซเบอร์ที่ครูอาจารย์ไม่สามารถเข้าไปดูแลติดตามได้ เช่น การซื้อของผิด กฎหมายจากอินเทอร์เน็ต การวิจัยในครั้งหน้าอาจจะศึกษาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในรูปแบบอื่นที่มี ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเพิ่มเติม เพื่อให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงปัญหาและรู้เท่าทันอาชญากรรมทาง คอมพิวเตอร์ได้

4) ในปัจจุบันมีประเด็นของเพศสภาพและเพศวิถี ซึ่งเด็กและเยาวชนบางคนได้นิยามตนเองว่าเป็นกลุ่ม LGBT ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า หากมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศสภาพเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และเพิ่มเติมการศึกษาประเภทของการกลั่นแกล้ง เช่น การกลั่นแกล้งแบบใช้กำลัง ทางวาจา เป็นต้น อาจทำให้ ผลการศึกษาสามารถครอบคลุมการป้องกันและการแก้ไขปัญหาในการกลั่นแกล้งรังแกกันของเด็กและเยาวชนได้

เอกสารอ้างอิง

- Agnew, R. (2001). General Strain Theory Building on the Foundation of General Strain Theory: Specifying the Types of Strain Most Likely to Lead to Crime and Delinquency. *E- Journal of Research in Crime and Delinquency*, 38(4), 319-361. Retrieved from <https://www.d.umn.edu/~jmaahs/MA%20Theory%20Articles/Agnew%20GST.pdf>
- Amaraphibal, A. (2016). yuā kān rangkæ phān lōk sai boē nai klum yaowachon : patchai siāng phonkrathop tō sukhhaphāp čhit læ kān pruksā bukkhon thī sām [Cyber-bullying victimization among youths: Risk factor, mental health impacts and reporting to the third person] *Research Methodology & Cognitive Science*, 14(1), 59-73. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/RMCS/article/view/59642/48998>
- Benjaphonphithak, A. (2016). nūai thī sipsām phruttkam biāng beñ chut wichā čhetmūnsōngphannungroī et čhittawitthaya phūā kān damrong čhīwit. [Unit 13 Deviation Behavior, Subject Series 72101 Psychology for Living] Retrieved from <http://humananeco.stou.ac.th/uploadFile/72101-13.pdf>
- Biesanz, J., & Biesanz, M. (1959). *Introduction to Sociology*. (pp. 388-389). London: Prentice-Hall, Inc.
- Bolton, J., & Graeve, S. (2005). *No Room for Bullies from the classroom to Cyberspace*. Nebraska: Boys Town Press.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). *Social change and crime rate trend: A routine activity approach*. *American Sociological Review*, 588-608.
- Cowie, H. (2013). Cyberbullying and its impact on young people's emotional health and well-being. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/236867546_Cyberbullying_and_its_impact_on_young_people's_emotional_health_and_well-being
- Division of social development and human security Standards. (2017). huāng dek læ yaowachon thūk klanklæng bon lōk 'ōnlai. [Worried about children and youth being bullied online.] Retrieved from http://www.m-society.go.th/download/article/article_20170529162629.pdf
- Department of Juvenile Observation and Protection. (2014). raīngān sathiti khadī pračham pī Phō.Sō. sōngphanhārōjhašipčhet [Annual Report 2014: Case Statistics] Retrieved from <http://www.djop.go.th/images/djopimage/yaer2557.pdf>

- Englander, E. K. (2011). *MARC Freshman Study 2011: Bullying, Cyberbullying, Risk Factors, and Reporting*. Retrieved from <https://webhost.bridgew.edu/marc/MARC%20Freshman%20Study%202011.pdf>
- Khantee, P., Petaniniabutr, T., & Watthanawibun, A. (1991). *thritsadi læ ngānwichai thāng 'ātchayā wittthaya*. [Theory and research in criminology.] Bangkok: BookNet.
- Khruakham, S. (2015). 'ātchayākam 'ātchayā wittthaya læ ngān yuttitham thāng 'āyā [Crime, criminology and criminal justice] Nakhon Pathom : Petchkakemkanphim. p. 124-128.
- Kirwan, G., & Power, A. (2013). *Cybercrime: The Psychology of Online Offenders*. (pp. 151 -152) Cambridge: Cambridge University Press.
- Kratcoski, C. P., & Kratcoski, D. L. (1996). *Juvenile delinquency*. (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Li, Q. (2010). Cyberbullying in High Schools: A Study of Students' Behaviors and Beliefs about This New Phenomenon. *E-Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(4), 372-392. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10926771003788979>
- MGR Online. (2018, March 21). *pōng phai klai tuā lūk čāk saibœbunli 'ing* [Protect children from cyber bullying]. Retrieved from <https://mgronline.com/qol/detail/9610000028178>
- National Crime Prevention Council, U.S. Department of Justice. (2007) Teen and Cyberbullying, Executive Summary of a Report on Research. Retrieved from <http://cms5.revize.com/revize/gunnisonco/Police/Teens%20and%20Cyber-bullying%20Research%20Study.pdf>
- National Statistical Office. (2018). *samruāt čamnuān phūchai 'intoēnet čamnæk tam klum 'āyū thuā ratcha 'ānāčhak Phō.Sō. sōngphanhārōjhāsip - sōngphanhārōjhāsipkō* [The Survey of Internet users classified by age group in Thailand, 2007-2016] Retrieved from <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries22.html>
- Niyomthum, N. (2015). *suksā phruttikam kān rangkæ khōng nakriān radap chan prathomsuksā tōñ plāi thung radap chan matthayommasuksā tōñ ton nai prathet Yipun kōranī suksā phū thūk rangkæ* [Bullying Behavior among Primary School to Junior High School in Japan : A case of Bullied person] Chiang Mai University. Retrieved from <http://www.human.cmu.ac.th/cms/japan/administrator/editor/userfiles/540110416%20Nawiya.pdf>

- Office of Nakhonnayok Culture. (2011). patchai siang thimi phon to phruttkam biang ben khong nakriān chan matthayommasuksā toñ ton koñani suksā changwat nakhon nāyok [Factors Influencing Behaviors of Juvenile Delinquency in Junior High School, Nakhonnayok Province] Retrieved from <https://www.m-culture.go.th/nakhonnayok/images/R1.pdf>
- O'Brien, N., & Moules, T. (2010). *The impact of cyber-bullying on young people's mental health*. Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/The-impact-of-cyber-bullying-on-youngpeople%E2%80%99s-O%E2%80%99Brien-Moules/8cf3e5e778cdd42078378b96cfd47a98bad64120>
- Ozbay, O. (2011). Does General Strain Theory Account for Youth Deviance in Turkey?. *Nevsehir University Journal of Social Sciences*, 1, 107-129.
- Samoh, N., Boonmongkon, P., Ojanen, T. T., Samakkeekarom, R., & Guadamuz, T. E. (2014). kānraprū khong yaowachon to kān rangkæ nai phūnthī sai bæ [Youth Perceptions on Cyberbullying] *Journal of Behavioral Science for Development*. *Journal of Behavioral Science for Development*, 6(1), 351-363. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jbsd/article/view/3993/3968>
- Schafer, S. (1977). *Victimology: The victim and his criminal*. Reston, Va.: Reston Publishing Company.
- Tudkuea, T., & Sabaiying, M. (2017). rūpbæp phonkrathop læ withikān chatkān mūa thuk rangkæ bon lōk sai bæ khong naksuksā witthayaīlai hæng nung nai phāk tai khong prathēt Thai [Patterns, Effects and Coping with Cyber Bullying among Students of a College in the Southern Part of Thailand]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 9(2), 220-236. Retrieved from <https://www.tcithaijo.org/index.php/JBSD/article/view/82299/76998>
- Veenstra, S. (2011). *Cyberbullying: an explanatory analysis*. Retrieved from <http://www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/86485.pdf>
- Vinijaiyapak, N. (2017, 22 March). thasankhathi khong dek læ yaowachon Thai to phruttkamkān klanklæng bon lōk sai bæ. [The attitudes of Thai children and youth towards cyberbullying behavior] Retrieved from http://nidapoll.nida.ac.th/file_upload/poll/document/20170322084506.pdf

Woda, T. (2018, May 14). Digital parenting: being a good parent for your child online.

Retrieved from

<http://resources.unknowkids.com/blog/digital-parenting-being-a-good-parent-for-your-child-online>